

Ф. І. Загура

кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент,
завідувач кафедри атлетичних видів спорту
Львівського державного університету
фізичної культури імені Івана Боберського

АНАЛІЗ ПРОПОЗИЦІЙ ОСВІТНІХ ПЛАТФОРМ ЩОДО МОЖЛИВОСТЕЙ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ВИКЛАДАЧІВ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ БАГАТОГАЛУЗЕВИХ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Стаття присвячена висвітленню результатів аналізу пропозицій освітніх платформ для професійного розвитку викладачів фізичного виховання багатогалузевих закладів вищої освіти України. З'ясовано, що ефективна організація професійного розвитку фахівців у сфері вищої освіти є актуальною проблемою сьогодення, що стає предметом досліджень теоретиків у галузі освіти та практиків, зокрема щодо використання потенціалу формального та неформального навчання. Виконано аналіз науково-педагогічної літератури з проблеми дослідження, яка висвітлює формування професійної майстерності науково-педагогічних працівників, професійний розвиток викладачів закладів вищої освіти з перспективи освіти дорослих, технології професійного розвитку у контексті формального та неформального навчання. Проте, залишається недостатньо висвітленою проблема застосування потенціалу курсів та програм, що представлені на освітніх платформах, та представляють формат неформального навчання у професійному розвитку викладачів фізичного виховання. Мета статті полягає у презентації результатів аналізу курсів та програм професійного розвитку для викладачів фізичного виховання багатогалузевих закладів вищої освіти, що реалізуються у форматі неформального навчання за допомогою онлайн освітніх платформ. Представлено досвід освітніх платформ, що користуються популярністю в системі освіти України, серед яких ВУМ online, Coursera, EdEra, Prometheus, Udemy, УМІТИ тощо. Виконано аналіз курсів, що представлені на цих освітніх платформах з перспективи можливості їх використання для професійного розвитку викладачів фізичного виховання багатогалузевих закладів вищої освіти. Сформуовано висновок про те, що значна кількість пропозицій курсів і програм для особистісного та професійного розвитку фахівців різних галузей та професій представлена на різноманітних освітніх платформах. Щодо фахівців освітньої галузі, то результати аналізу курсів свідчать, що в основному вони сфокусовані на організації освітнього процесу в умовах закладу загальної середньої освіти. З'ясовано, що пропозиції курсів для викладачів фізичного виховання класних і технічних закладів вищої освіти залишаються обмеженими. Визначено перспективи подальших наукових студій.

Ключові слова: багатогалузевий заклад вищої освіти, викладач фізичного виховання, курси професійного розвитку, освітня платформа, неформальне навчання.

Постановка проблеми. У міжнародному просторі вищої освіти спостерігається зміна ролі і функцій вищої школи, що вимагає змін у діяльності науково-педагогічних працівників. Йдеться про організацію освітнього процесу в полікультурному академічному середовищі, забезпечення інклюзивності освітнього процесу, широкого застосування переваг сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, забезпечення високої якості освітніх послуг тощо, що безумовно вимагає постійного оновлення знань, формування вмінь і навичок викладачів. У цьому контексті ефективна організація професійного розвитку фахівців у сфері вищої освіти є актуальною проблемою сьогодення, що стає предметом досліджень теоретиків у галузі освіти та практиків, зокрема щодо використання потенціалу формального та неформального навчання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Як свідчать результати пошуку, обробки та аналізу інформації, що висвітлюється у науковій періодиці, проблема професійного розвитку викладачів сучасних університетів займає одне із чільних місць у наукових студіях дослідників. Зокрема аналізується досвід формування професійної майстерності науково-педагогічних працівників – О. Кутова [7], Н. Дівінська [5]. Професійний розвиток викладачів закладів вищої освіти розглядається з перспективи освіти дорослих – М. Вовк та С. Ходаківська [2]. Студіюються технології професійного розвитку у контексті формального та неформального навчання – М. Вовк, Г. Сотська, Л. Султанова, Н. Філіпчук, С. Соломаха, Ю. Грищенко, Н. Гомеля [1], Я. Швень [15], В. Наумова [8], М. Кириченко [6]. Проте, залишається недостатньо висвітленою

проблема застосування потенціалу курсів та програм, що представлені на освітніх платформах, та представляють формат неформального навчання у професійному розвитку викладачів фізичного виховання.

Мета статті полягає у презентації результатів аналізу курсів та програм професійного розвитку для викладачів фізичного виховання багатогалузевих закладів вищої освіти, що реалізуються у форматі неформального навчання за допомогою онлайн освітніх платформ. Для досягнення визначеної мети нами виокремлено такі завдання: 1) виконати аналіз науково-педагогічної літератури, що висвітлює проблему дослідження; 2) дослідити можливості використання курсів та програм, що представлені на освітніх платформах, у контексті неформального навчання викладачів фізичного виховання багатогалузевих закладів вищої освіти.

Виклад основного матеріалу. Відомо, що сучасні багатогалузеві заклади вищої освіти організовують курси підвищення кваліфікації для своїх науково-педагогічних працівників. Проте заслуговує на увагу проблема дослідження можливостей використання неформального навчання, зокрема у форматі курсів та окремих модулів для професійного розвитку фахівців сфери вищої освіти, що розміщені на різноманітних освітніх платформах.

Зауважимо, що відповідно до чинного законодавства у сфері вищої освіти (Закону України «Про вищу освіту») передбачено можливість визнання результатів неформального навчання в умовах академічного середовища закладу вищої освіти. Про це свідчать також внутрішні документи класичних та технічних університетів, що становлять предмет нашого дослідження [9; 10; 11; 12; 14].

Серед освітніх платформ, що користуються популярністю в системі освіти України є такі: ВУМ online [3], Coursera [19], EdEra [20], Prometheus [23], Udemy [24], УМІТИ [13] тощо. У ході дослідження ми виконали аналіз курсів, що представлені на цих освітніх платформах з перспективи можливості їх використання для професійного розвитку викладачів фізичного виховання багатогалузевих закладів вищої освіти.

На освітній платформі ВУМ online [3] представлено курси за кількома напрямками:

- «особиста ефективність (взаємодія з власними цілями): критичне мислення, креативне мислення, самонавчання / навчання протягом життя, стратегічне мислення;

- розуміння світового контексту (взаємодія зі світом): культурна освіченість, правова грамотність, розуміння принципів сталого розвитку, побудова інформаційного суспільства, навички інституційного підходу (розуміння структур та механізмів суспільного устрою та співпраці);

- комунікативна ефективність (взаємодія з іншими людьми, як інша людина): толерантність, навички медіації, побудова репутації та управління репутаційними ризиками;

- взаємодія з органами влади (взаємодія з владою): побудова прозорої взаємодії, адвокація / лобювання, ненасильницький спротив, управління ризиками;

- соціальне підприємництво (взаємодія з іншими людьми, як агент змін): активне цілепокладання, проектний менеджмент, продаж ідей та робота із запереченнями, залучення фінансів, побудова соціального капіталу;

- формування і розвиток громад (взаємодія з громадою): лідерство, командна робота, самоврядування та управління спільними ресурсами, економічний розвиток громад, відповідальне батьківство, соціальні новації» [3].

Тісна комунікація із розробниками платформи, аналіз змісту представлених курсів свідчить про те, що вони вартують дослідницької уваги і презентують цінний матеріал для особистісного розвитку людини. Деякі курси передбачають можливість їх застосування у контексті загальноосвітньої школи.

Щодо Coursera [19], що є освітньою платформою, на якій розміщено відкриті онлайн-курси більш як 150 університетів світу, то зауважимо, що серед короткотермінових курсів та програм, які пропонують різноманітні університети, ми не знайшли жодного, який був би пов'язаний із професійним розвитком викладачів фізичного виховання чи удосконаленням методики викладання навчальної дисципліни «Фізичне виховання».

Зауважимо, що на платформі Coursera представлені 3 курси, матеріал яких може бути частково використаний у професійній діяльності викладачів фізичного виховання. Серед таких курсів «Managing your Health: The Role of Physical Therapy and Exercise» [16], «Hacking Exercise for Health. The surprising new science of fitness» [17], а також «Science of Exercise» [18].

Курс «Managing your Health: The Role of Physical Therapy and Exercise» [16] розроблений науково-педагогічними працівниками Університету Торонто (м. Торонто, Канада): професором Діною Брукс (Dina Brooks), доктором філософії Брендю Морі (Brenda Morin), викладачем Юсон Юнгом (Euson Yeung). Цей курс спрямований на освоєння знань про важливість фізичної активності і вплив, їхній вплив на серцево-судинні захворювання, остеопороз, рак, артрит. Висвітлюються питання поширених спортивних травм [16].

Курс «Hacking Exercise for Health. The surprising new science of fitness» розроблений [17] розроблений професорами Мартін Гібала (Martin Gibala) та Стюарт Філіпс (Stuart Phillips) з Університету МакМастер (м. Гамільтон, Канада). Курс спрямований на освоєння теоретичних знань про фізичну

підготовку, а також презентує серію тренувань й особливості їх організації. Курс характеризується наявністю практичних порад, тестів, передбачає інтерактивну участь учасників та виконання завдань. Він проводиться англійською мовою онлайн, супроводжується відеоматеріалами із субтитрами (переклад кількома мовами) [17].

Курс "Science of Exercise" [18] розроблений доктором філософії з Університету Колорадо (м. Боулджер, США) Робертом Маццео (Robert Mazzeo). Він спрямований на освоєння знань про те, як реагує тіло на фізичні вправи, що дозволяє визначати поведінку у середовищі; розуміти, як середовище впливає на здоров'я та тренування, а також специфіку коригування фізичних навантажень, особливості метаболізму вуглеводів, жирів і білків, особливості харчування, причини м'язового болю та втоми тощо. Автор курсу навчає слухачів вести журнал харчування, моніторити серцевий ритм, виконувати розрахунок загальних щоденних витрат калорій та індексу маси тіла [17].

Освітня платформа EdEra [20] презентує онлайн-курси, освітні проекти, блоги, бібліотеку тощо. Пошук представлених курсів, якими могли б скористатись викладачі багатогалузевих закладів вищої освіти у контексті власного професійного розвитку дав негативний результат.

Prometheus – освітня платформа відкритих онлайн-курсів. На платформі представлені різноманітні курси, серед яких – міні-курс «Нова фізична культура: Баскетбол» (5 год), що передбачає освоєння основ тактичної, фізичної підготовки, організації роботи тренера тощо [21].

Зміст курсу «Освіта для всіх: різноманітність, інклюзія та фізичний розвиток» (30 год, 1 кредит ЄКТС) [22] охоплює такі модулі, як «інклюзивне навчання: право бути іншим; психолого-педагогічні засади інклюзивного навчання; вчитель фізичної культури – провідник змін; адаптивна фізична культура для дітей з особливими освітніми потребами» [22]. Варто зауважити, що ці курси розраховані на педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти, хоча можуть бути корисними й для викладачів закладів вищої освіти.

Udemy – освітня платформа відкритих онлайн-курсів, серед яких значна частина стосується фізичного виховання, фізичної культури та спорту (йога, фітнес, паверліфтинг, здорове харчування, фізична досконалість та рухова активність тощо) та забезпечується різними мовами [24].

УМІТИ – освітня платформа для освіти дорослих розміщує курси для вчителів закладів загальної середньої освіти з низки навчальних дисциплін, хоча з фізичного виховання курси не представлені [13].

Висновки і пропозиції. Отже, висновуємо, що значна кількість пропозицій курсів і програм для особистісного та професійного розвитку фахів-

ців різних галузей та професій представлена на різноманітних освітніх платформах. Щодо фахівців освітньої галузі, то результати аналізу курсів, представлених на таких освітніх платформах, свідчать, що в основному вони сфокусовані на організації освітнього процесу в умовах закладу загальної середньої освіти, хоча їхнє змістове наповнення було б корисним і для викладачів фізичного виховання, що працюють у закладах вищої освіти. З'ясовано, що пропозиції курсів для викладачів фізичного виховання класних і технічних закладів вищої освіти залишаються обмеженими.

До перспектив подальших наукових студій відносимо дослідження проблеми формування системи професійного розвитку викладачів фізичного виховання в академічному середовищі багатогалузевого закладу вищої освіти.

Список використаної літератури:

1. Вовк М. П., Сотська Г. І., Султанова Л. Ю., Філіпчук Н. О., Соломаха С. О., Грищенко Ю. В., Гомеля Н. С. Технології професійного розвитку педагогів в умовах формальної і неформальної освіти. Київ: Талком, 2019. 320 с.
2. Вовк М., Ходаківська С. Технології навчання дорослих в умовах формальної і неформальної освіти. Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи. 2019. Т. 2, № 16. С. 39-48.
3. ВУМ online. Рубрикатор курсів. 2022. URL: <https://vumononline.ua/circle/>
4. Демченко О. Підвищення викладацької майстерності науково-педагогічних працівників у контексті євроінтеграційних процесів. Молодий вчений. 2021. № 10(98). С. 234-240.
5. Дівінська Н. Педагогічна майстерність викладача як умова ефективної організації науково-дослідної роботи в університеті. Естетика і етика педагогічної дії. 2016. Вип. 13. С. 92-104.
6. Кириченко М. О. Професійний розвиток педагогічних, науково-педагогічних працівників та керівних кадрів освіти у відкритому суспільстві. Theory and methods of educational management. 2016. № 2(18). URL: http://umo.edu.ua/images/content/nashi_vydanya/metod_upr_osvit/v18_16/%D0%9A%D0%B8%D1%80%D0%B8%D1%87%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE.pdf
7. Кутова О. М. Практичний досвід у формуванні педагогічної майстерності викладачів вищих педагогічних навчальних закладів. Сучасна середня освіта: інновації, методологія, теорія, практика. 2014. С. 168-171.
8. Наумова В. Ю. Розвиток професійної компетентності викладачів вищої школи в умовах формальної і неформальної освіти. Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи. 2016. Т. 1, № 12. С. 40-45.

9. Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут». Наказ ректора № 525 ОД від 23.11.2020 р. «Про затвердження Положення про підвищення кваліфікації педагогічних та науково-педагогічних працівників Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут». 2020. URL: <http://blogs.kpi.kharkov.ua/v2/metodotdel/wp-content/uploads/sites/28/2020/11/POLOZHENNYA-PRO-PIDVISHHENNYA-KVALIFIKATSIYI-PEDAGOGICHNIH-I-NAUKOVO-PEDAGOGICHNIH-PRATSIVNIKIV-NTU-HPI-.pdf>
10. Національний університет «Львівська політехніка». Наказ ректора № 265-1-10 від 02.06.2020 р. «Про затвердження Положення про підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників у Національному університеті «Львівська політехніка». 2020. URL: <https://lpnu.ua/polozhennia-pro-pidvyschennia-kvalifikatsii-npp>
11. Одеський національний університет імені І. І. Мечнікова. Наказ ректора № 167-02 від 12.11.2020 р. «Про затвердження Положення про підвищення кваліфікації науково-педагогічних і педагогічних працівників в Одеському національному університеті імені І. І. Мечнікова». 2020. URL: http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/dek/poloz-pidvishennya-kvalifikatsii_12112020.pdf
12. Сумський державний університет. Наказ ректора № 0572-І від 01.07.2020 р. «Про затвердження Положення про підвищення кваліфікації співробітників СумДУ, педагогічних та науково-педагогічних працівників інших закладів освіти у Сумському державному університеті». 2020. URL: <https://normative.sumdu.edu.ua/>
13. УМІТИ. Курси підвищення кваліфікації. 2022. URL: <https://umity.in.ua/>
14. Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича. Наказ ректора № 123 від 28.04.2020 р. «Про затвердження Положення про підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича». 2020. URL: https://drive.google.com/file/d/1opL_rGqQxGOytwv1lkoQUAKdjKInQeK6/view
15. Швень Я. Рефлексивний аналіз науково-дослідної роботи щодо професійного розвитку педагогічних працівників у системі формальної та неформальної освіти. Scientific Studios on Social and Political Psychology. 2019. № 44(47). С. 125-134.
16. Coursera. Managing your Health: The Role of Physical Therapy. and Exercise. 2022. URL: <https://www.coursera.org/learn/physical-therapy-exercise#about>
17. Coursera. Hacking Exercise for Health. The surprising new science of fitness. 2022. URL: <https://www.coursera.org/learn/hacking-exercise-health>
18. Coursera. Science of Exercise. 2022. URL: <https://www.coursera.org/learn/science-exercise>
19. Coursera. Огляд тем і навичок. 2022. URL: <https://www.coursera.org/browse>
20. EdEra. Курси. 2022. URL: <https://www.ed-era.com/courses/>
21. Prometheus. Курс «Нова фізична культура: Баскетбол». 2022. URL: https://courses.prometheus.org.ua/courses/course-v1:Prometheus+PE102+2020_T3_BA/about
22. Prometheus. Курс «Освіта для всіх: різноманітність, інклюзія та фізичний розвиток». 2022. URL: https://courses.prometheus.org.ua/courses/course-v1:Prometheus+EFA101+2022_T1/about
23. Prometheus. Курси. 2022. URL: <https://prometheus.org.ua/>
24. Udemy. Physical training. 2022. URL: <https://www.udemy.com/courses/search/?lang=en&p=2&q=Physical+training&ratings=4.5&sort=relevanc&src=ukw>

Zahura F. The analysis of educational platforms' proposals regarding the possibilities of multidisciplinary institutions of higher education physical training teachers' professional development

The article is devoted to highlighting the results of the analysis of the proposals of educational platforms for the professional development of physical training teachers of multi-disciplinary higher education institutions of Ukraine. It has been found that the effective organization of professional development of specialists in the field of higher education is an urgent problem today, which is becoming the subject of research by educational theorists and practitioners regarding the use of the potential of formal and non-formal learning. An analysis of scientific and pedagogical literature on the research problem, which highlights the formation of professional skills of scientific and pedagogical employees, professional development of teachers of higher education institutions from the perspective of adult education, professional development technologies in the context of formal and non-formal learning has been performed. However, the problem of using the potential of courses and programs offered on educational platforms and representing the format of non-formal training in the professional development of physical training teachers remains insufficiently covered. The aim of the article is to present the results of the analysis of professional development courses and programs for physical training teachers of multidisciplinary institutions of higher education, which are implemented in the format of non-formal learning using online educational platforms. The experience of educational platforms that are popular in the educational system of Ukraine, including BYM online, Coursera, EdEra, Prometheus, Udemy, УМІТИ, etc., is presented. An analysis of the courses presented on these educational platforms has been performed from

---

the perspective of the possibility of their use for the professional development of physical training teachers of multidisciplinary higher education institutions. We conclude that a significant number of courses and programs for personal and professional development of specialists in various fields and professions are presented on various educational platforms. As for specialists in the field of education, the results of the course analysis show that they are mainly focused on the organization of the educational process in the conditions of a general secondary education institution. It has been found that course offerings for physical training teachers of classical and technical institutions of higher education remain limited. Significant prospects for further scientific studies are determined.

Key words: *multidisciplinary higher education institution, physical training teacher, professional development courses, educational platform, non-formal learning.*